Nepenthes: problematika ochrany

PÅ™Ã-spÄ›vek pÅ™idal Radek Kastner
[18.04.2008]
AktualizovÃ¡no [28.06.2009]

O: NejurgentnÄ›jÅ¡Ã-m problÃ©mem, kterÃ½ se tÃ½kÃ¡ ochrany tohoto rodu, je niÄ•enÃ- pÅ™Ã-rodnÃ-ho prostÅ™edÃ-, prvotnÄ› kvÅ¯li praktikÃ¡m pÅ™i tÄ›Å¾bÄ› dÅ™eva a rozÅ¡iÅ™ovÃ¡nÃ- zemÄ›dÄ›lstvÃ-.

Malajsie - Kerangas (vÃ½skyt N. albomarginata, N. ampullaria, N. rafflesiana)

Lokalita vÃ½skytu N. albomarginata, NP Bako, Malajsie

FotoÂ©Richard Pichl

ZatÃ-mco nÄ›kterÃ© druhy toto naruÅ¡enÃ- prostÅ™edÃ- oceÅˆujÃ- a daÅ™Ã- se jim dÃ-ky tomu rÅ¯st skvÄ›le, zatÃ-mco ty druhy, kterÃ© pro svou vegetaci vyÅ¾adujÃ- prostÅ™edÃ- vrcholkÅ¯ lesa, jsou pod tÄ›Å¾kÃ½m tlakem a pÅ™Ã-liÅ¡ se jim ve vytÄ›Å¾enÃ©m prostÅ™edÃ- nedaÅ™Ã-. PodruÅ¾nÄ›jÅ¡Ã- formy poÅ¡kozovÃ¡nÃ- pÅ™Ã-rodnÃ-ho prostÅ™edÃ- tvoÅ™Ã- stavba silnic, infrastruktury a domÅ¯.

Nepenthes nejsou adaptovÃ¡ny na poÅ¾Ã¡ry, tudÃ-Å¾ jakmile jejich prostÅ™edÃ- shoÅ™Ã-, Nepenthes vÃ½raznÄ› trpÃ-. OheÅˆ se bohuÅ¾el Ä•asto pouÅ¾Ã-vÃ¡ na Ä•iÅ¡tÄ›nÃ- prostÅ™edÃ- od lesa.

GlobÃ¡lnÃ- zmÄ›ny klimatu budou mÃ-t, prozatÃ-m neznÃ¡mÃ½, efekt na tyto rostliny. VzrÅ¯stajÃ-cÃ- sucho bude napÅ™Ã-klad znamenat zvÃ½Å¡enou pravdÄ›podobnost poÅ¾Ã¡rÅ¯.

VÅ¡echny druhy tohoto rodu se nachÃ¡zÃ- na seznamu CITES Appendix II (pÅ™Ã-loha II), vyjma Nepenthes khasiana a Nepenthes rajah, kterÃ© jsou zaÅ™azeny do seznamu CITES Appendix I (pÅ™Ã-loha I). Logika zaÅ™azovÃ¡nÃ- na tyto seznamy mi nenÃ- zcela jasnÃ¡! VÃ-ce pochopitelnÃ¡ klasifikace je dÃ¡na dÃ-ky ICPS Imperiled Carnivorous Plant Species List (Seznam ohroÅ¾enÃ½ch druhÅ¯ masoÅ¾ravÃ½ch rostlin MezinÃ¡rodnÃ- organizace pÄ›stitelÅ¯ masoÅ¾ravÃ½ch rostlin, pozn. pÅ™ekl.).

PÅ™Ã-kladem jednoho z nejvÃ-ce ohroÅ¾enÃ½ch druhÅ¯ je Nepenthes clipeata a pro tuto rostlinu vytvoÅ™ila a rozvÃ-jÃ- ICPS (International Carnivorous Plant Society - MezinÃ¡rodnÃ- organizace pÄ›stitelÅ¯ masoÅ¾ravÃ½ch rostlin, pozn. pÅ™ekl.) zÃ¡chrannÃ½ program, ve kterÃ©m se snaÅ¾Ã- udrÅ¾et tento druh a to minimÃ¡lnÄ› v kultivaci.

SbÄ›ratelÃ© masoÅ¾ravÃ½ch rostlin hrajÃ- opravdovou roli pÅ™i zÃ¡chranÄ› tÄ›chto rostlin. ExpertnÃ- pÄ›stitelÃ© mohou pracovat spoleÄ•nÄ›, aby zajistili reprezentaci extrÃ©mnÄ› vzÃ¡cnÃ½ch rostlin ve sbÃ-rkÃ¡ch. Pokud budou takovÃ©to rostliny snadno

dostupnÃ© pro pÄ›stovÃ¡nÃ-, budou mÃ-t botanickÃ© zahrady snadnÃ½ pÅ™Ã-stup k tÄ›mto rostlinÃ¡m a nebudou se snaÅ¾it doplÅˆovat a rozÅ¡iÅ™ovat sbÃ-rky sbÄ›rem z pÅ™Ã-rody. BohuÅ¾el nÄ›kteÅ™Ã- pÄ›stitelÃ© masoÅ¾ravÃ½ch rostlin jsou zapojeni do pytlÃ¡ctvÃ- a paÅ¡ovÃ¡nÃ- tÄ›chto rostlin. Znovu a znovu slyÅ¡Ã-me o tom, jak byly vzÃ¡cnÃ© rostliny ukradeny z divoÄ•iny a tak jsou omezenÃ© populace rostlin niÄ•eny dÃ¡l a dÃ¡l.

Opravdu ubohÃ© je, Å¾e nÄ›kteÅ™Ã- sbÄ›ratelÃ©, aby doplnili svÃ© sbÃ-rky, jsou schopni ukrÃ¡st i herbÃ¡Å™ovÃ© poloÅ¾ky (t. j. â€žmrtvÃ©â€œ jedince z rostlinnÃ½ch muzeÃ-) vzÃ¡cnÃ½ch druhÅ¯.

Je zde nepÅ™ebernÃ© mnoÅ¾stvÃ- mezinÃ¡rodnÃ-ch zdrojÅ¯ Nepenthes a ty nabÃ-zejÃ- velmi vzÃ¡cnÃ©, zajÃ-mavÃ© druhy. NenÃ- ovÅ¡em vÅ¾dy zcela jasnÃ½ jejich zdroj a jÃ¡ bych celkem rÃ¡d vÄ›dÄ›l, zda pÅ™ispÃ-vajÃ- k ochranÄ› tÃ-m, Å¾e pÄ›stujÃ- rostliny, aby byly vÃ-ce pÅ™Ã-stupnÃ©, nebo pÅ™ispÃ-vajÃ- k pytlÃ¡ctvÃ- zvyÅ¡ovÃ¡nÃ-m zÃ¡jmu o pÄ›stovÃ¡nÃ- tÄ›chto rostlin. I kdyÅ¾ protentokrÃ¡t doporuÄ•uji podÃ-vat se na ÃºsilÃ- Roberta Cantleyho (Borneo Exotics) na Sri Lance a jeho pÅ™Ã-kladnou prÃ¡ci s Nepenthes pÅ™i jejich pÄ›stovÃ¡nÃ-.

Page citations:
Cantley, R., et al. 2004; Clarke, C. 1997, 2001; Hilton-Taylor, C. 2000; Rice, B. 2003c, 2006a; Schlauer, J. 2002; personal observations.

Revised: April 2007

Â©Barry Rice, 2005

T: Radek Kastner

DODATEK

Jako dodatek Ä•lÃ¡nku o ochranÄ› a ohroÅ¾enÃ- lÃ¡Ä•kovek naleznete nÃ-Å¾e na tÃ©to strÃ¡nce soubor fotografiÃ-, kterÃ½ n
Martin DanÄ•Ã¡k z Univerzity PalackÃ©ho v Olomouci na svÃ½ch cestÃ¡ch po Borneu. TentokrÃ¡t na snÃ-mcÃ-ch neuvidÃ-te
Å¾Ã¡dnÃ© lÃ¡Ä•kovky, ale spÃ-Å¡e jednu z pÅ™Ã-Ä•in, kterÃ¡ vÃ½raznÄ› menÃ- tvÃ¡Å™, charakter a intenzitu zalesnÄ›nÃ- Bo
intenzivnÃ- tÄ›Å¾ba dÅ™eva a vÃ½stavba silnic. Podle Martina DanÄ•Ã¡ka jsou schopni mÃ-stnÃ- dÅ™evorubci vytvoÅ™it bul
"cestu" pralesem kvÅ¯li jednomu, dvÄ›ma stromÅ¯m, kterÃ© majÃ- vzÃ¡cnÃ© a dobÅ™e zpenÄ›Å¾itelnÃ© dÅ™evo.

Paradoxem je, Å¾e tato Ä•innost ne vÅ¾dy lÃ¡Ä•kovkÃ¡m vÃ½raznÄ› Å¡kodÃ- (nejde-li pÅ™Ã-mo o druhy epifytickÃ©), vzhlede
Å¾e vytvoÅ™enÃ½ch prolukÃ¡ch, svÄ›tlinÃ¡ch a podÃ©l vytvoÅ™enÃ½ch cest vznikÃ¡ vÃ½hodnÃ© prostÅ™edÃ- pro mnoho d
lÃ¡Ä•kovek.

Z dlouhodobÃ©ho pohledu je to vÅ¡ak problÃ©m zÃ¡sadnÃ-, protoÅ¾e dÃ-ky odlesÅˆovÃ¡nÃ- se postupnÄ› mÄ›nÃ- podnebnÃ- podmÃ-nky, moÅ¾nÃ¡ intenzita srÃ¡Å¾ek nebo vlhkost Ä•i teploty. CelÃ½ dopad nenÃ- moÅ¾no dnes zcela dobÅ™e odhadnout.

HorskÃ© lÃ¡Ä•kovky by nemÄ›ly bÃ½t tÃ-mto intenzivnÃ-m zpÅ¯sobem tÄ›Å¾by a rozvoje zasaÅ¾eny.

ObecnÄ› nejvÄ›tÅ¡Ã- hrozbou je vÅ¡ak pytlaÄ•enÃ- na lokalitÃ¡ch, pÅ™Ã-padnÄ› velkÃ© pÅ™Ã-rodnÃ- katastrofy a rozvoj prÅ¯ vÃ½roby - hlad po pozemcÃ-ch nebo zneÄ•iÅ¡Å¥ovÃ¡nÃ- prostÅ™edÃ-.

Radek Kastner

SnÃ-mky z Bornea, z mÃ-st vÃ½skytu lÃ¡Ä•kovek

FotoÂ©Martin DanÄ•Ã¡k